

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 117/2014-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 19. marca 2014 predbežne prerokoval sťažnosť V. I., T., zastúpenej euroadvokátom JUDr. Lubomírom Müllerem, Symfonická 1496/9, Praha, Česká republika, vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 1 a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 188/2013 z 28. marca 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť V. I. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. júla 2013 doručená sťažnosť V. I. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na rovnosť podľa čl. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), práva na súdnu ochranu podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 5 Co 188/2013 z 28. marca 2013 (ďalej len „krajský súd“ a „uznesenie krajského súdu“).

2. Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka je pozostalou dcérou po J. F. (ďalej len „poručiteľ“). Rozsudkom bývalého Nižšieho vojenského súdu Bratislava sp. zn. Vt 179/50-I. z 5. septembra 1950 bol poručiteľ uznáný vinným z trestného činu vyhýbania sa služobnej povinnosti podľa § 270 ods. 1 písm. b) Trestného zákona vo vtedy platnom znení a bol odsúdený na trest odňatia slobody v trvaní dvoch rokov. Uznesením Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 2 Nt 9/2010 z 18. januára 2011 bola v uvedenej veci poručiteľa povolená obnova konania a odsudzujúci rozsudok bol zrušený. Následným uznesením okresného súdu sp. zn. Vt 179/50 z 9. mája 2011 bolo trestné stíhanie poručiteľa zastavené, pretože žalovaný skutok nie je trestným činom.

3. Sťažovateľka 4. októbra 2011 požiadala Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) o odškodnenie, okrem iného aj vo veci náhrady nákladov trestného konania. Keďže ministerstvo sa k uplatnenému nároku sťažovateľky nevyjadrilo v zákonnej lehote šiestich mesiacov, sťažovateľka podala 3. augusta 2012 na okresnom súde žalobu proti Slovenskej republike, ktorou sa domáhala náhrady nákladov trestného konania vo výške 6,64 € s príslušenstvom. Dňa 3. septembra 2012 ešte v čase, keď príslušný súd vec sťažovateľky neprerokoval, ministerstvo priznalo náhradu nákladov v požadovanej výške. Následne sťažovateľka podaním zo 4. októbra 2012 zaslala okresnému súdu návrh na zastavenie konania, keďže jej nárok bol v istine uspokojený a úrok z omeškania bol natoľko nepatrný, že netrvala na jeho ďalšom zaplatení, s tým, že si návrhom zároveň uplatnila náhradu trov konania.

4. Okresný súd uznesením sp. zn. 6 C 77/2012 z 10. januára 2013 konanie v celom rozsahu zastavil a sťažovateľke priznal náhradu trov konania v sume 48,46 €. Na podklade odvolania žalovaného účastníka krajský súd uznesením zmenil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa tak, že sťažovateľke náhradu trov konania nepriznal, pretože jej konanie považoval za nehospodárne a neúčelné, a to predovšetkým z toho dôvodu, že sťažovateľka sa mohla viacerých ňou uplatnených nárokov domáhať len jednou žalobou, a nie jednotlivými žalobami pre každú položku nároku samostatne. Súčasne krajský súd uznal, že

je právom sťažovateľky určiť si spôsob, akým si bude svoje práva uplatňovať, avšak pokiaľ bude postupovať ne hospodárne, náhrada trov konania jej nebude priznaná.

5. Podľa názoru sťažovateľky uznesením krajského súdu boli porušené jej označené základné práva. Vo svojej veci považuje za kľúčové posúdenie otázky, kedy je v prípade tzv. drobného sporu náhrada trov konania neprimeraná a ako treba prípadnú neprimeranosť riešiť. Sťažovateľka ďalej v sťažnosti odôvodňuje ňou zvolený procesný postup, to znamená, podávanie jednotlivých žalobných návrhov pre každú časť celkového nároku osobitne, a to s ohľadom na to, že ministerstvo niekedy vydáva rozhodnutia o náhrade ušlého zárobku, o trovách obhajoby a o ostatných položkách samostatne, ako aj s prihliadnutím na prax niektorých súdov, ktoré v obdobných kauzách vyčleňujú jednotlivé nároky na samostatné konanie. Sťažovateľka vyjadruje presvedčenie, že krajský súd ju v skutočnosti „*trestá za úspech*“ v predmetnom konaní, keď jej ukladá, aby znášala svoje trovy konania. Domnieva sa, že je v rozpore s platnými právnymi predpismi uprieť úspešnej strane náhradu nákladov konania v spore len preto, že podala ešte iné žaloby kvôli iným položkám. Takéto kritérium účelnosti a hospodárnosti konania nie je na priznanie náhrady trov nikde ustanovené. V tejto súvislosti ďalej sťažovateľka pripomína, že konania o jednotlivých položkách v jej veci mali rozličný priebeh aj vzhľadom na to, že ministerstvo k jednotlivým položkám zaujíma rozdielne stanovisko, čo by v eventuálnom spoločnom konaní mohlo v konečnom dôsledku spôsobiť predĺženie a komplikovanie sporu.

6. Napokon sťažovateľka vo svojej argumentácii poukazuje aj na rozdielnu rozhodovaciu činnosť všeobecných súdov, ktoré pri rozhodovaní o totožnom skutkovom stave prijali odlišný záver.

7. V petite sťažnosti sťažovateľka žiadala vydať nález, ktorým by ústavný súd vyslovil porušenie označených základných práv podľa listiny a dohovoru uznesením krajského súdu, zrušil uznesenie krajského súdu, priznal sťažovateľke náhradu primeraného zadosťučinenia v sume 100 € a náhradu trov konania.

8. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

9. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

10. Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto zákonného ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

11. Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu zaručeného okrem iného aj v čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť

(napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní. Pokiaľ ide o medze zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ústavnému súdu neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia vecí všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, nadriadeným súdom a ani ochrancom zákonnosti (obdobne napr. II. ÚS 1/95, II. ÚS 71/07, III. ÚS 26/08). Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým prislúcha interpretácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo záväznou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli do takej miery zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, že by zásadne popreli účel a význam zákonného predpisu (I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06, I. ÚS 88/07).

12. Krajský súd v odôvodnení napadnutého uznesenia zdôraznil, že sťažovateľka, resp. jej právny zástupca konal v rozpore so zásadou účelnosti a hospodárnosti konania, keď sa viacerými návrhmi domáha nároku, ktorý možno uplatniť jednou žalobou. Požiadavka na účelnosť a hospodárnosť konania pritom nekoliduje s dispozičnou zásadou procesného práva. Podľa odôvodnenia napadnutého uznesenia je skutočne len na navrhovateľovi, koho bude žalovať a akým spôsobom, avšak aj takýto postup musí byť v súlade s ostatnými zásadami súdneho konania. V prípade sťažovateľky bol krajský súd toho názoru, že cieľom jej postupu bolo navýšenie trov konania. Jednou žalobou, ktorou by sťažovateľka požadovala priznanie všetkých nárokov, ktoré inak uplatnila u žalovaného len jednou žiadosťou, by jednoduchším a hospodárnejším spôsobom bol dosiahnutý rovnaký cieľ než „rozštiepenými návrhmi“ jedného nároku rozloženého do viacerých položiek. Krajský súd pritom zdôraznil, že svojím rozhodnutím nespochybňuje právo sťažovateľky v súdnom konaní žalovať subjekt spôsobom, aký uzná za vhodné, na druhej strane si však musí byť vedomá, že v prípade, ak súd bude považovať jej spôsob uplatnenia nároku za nehospodárny, neprizná jej nárok na náhradu trov konania, ako aj učinil v danom konkrétnom prípade.

13. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého uznesenia krajského súdu konštatuje, že v ňom nemožno ustáliť prvky arbitrárnosti, ktoré by nasvedčovali nesprávnosti právnych záverov alebo ktoré by spočívali v nedostatočnom odôvodnení záverov krajského súdu. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu svoje rozhodnutie náležite odôvodnil a ustálil svoje závery tak, že nespochybňujú záver o ústavnokonformnom výklade. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne len tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchylné od veci samej, alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

14. Nad rámec uvedeného ústavný súd uvádza, že medzi účastníkmi konania nebolo sporné, že v danej veci sa má postupovať v zmysle § 146 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku, keďže zastavenie konania zavinielo nad akúkoľvek pochybnosť ministerstvo, ktoré o žiadosti o odškodnenie v zákonnej lehote nerozhodlo, čím vznikla na strane sťažovateľky potreba uplatniť nárok súdnou cestou. Rovnako bolo nesporné, že šlo o drobný spor v zmysle § 200ea ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku. Sporná bola vo veci naproti tomu interpretácia a aplikácia ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku.

15. Podľa § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku ak sú tu dôvody hodné osobitného zreteľa, nemusí súd výnimočne náhradu trov konania celkom alebo sčasti priznať. Súd prihliadne najmä na okolnosti, či účastník, ktorému sa priznáva náhrada trov konania, uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patril; to neplatí, ak účastník konania nemohol tieto skutočnosti a dôkazy uplatniť.

16. Podľa § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku ak sú trovy konania v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke, môže ich súd nepriznať alebo znížiť.

17. Vo všeobecnosti platí, že rozhodovanie o náhrade trov konania nedosahuje spravidla samo osebe intenzitu predstavujúcu možnosť vysloviť porušenie základných práv a slobôd, akokoľvek sa môže účastníka konania citeľne dotknúť. Ústavný súd pri posudzovaní problematiky trov konania, t. j. problematiky vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi vedľajšej, postupuje nanajvýš zdržanlivo, a k zrušeniu napádaného výroku o trovách konania sa uchýli iba výnimočne, napr. keď zistí, že došlo k porušeniu práva na súdnu ochranu extrémnym spôsobom alebo že bolo zasiahnuté aj iné základné právo (II. ÚS 78/03, II. ÚS 31/04, IV. ÚS 45/06, I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 311/2012, IV. ÚS 210/2013).

18. Ústavný súd v súlade s predchádzajúcou rozhodovacou praxou (II. ÚS 577/2013) ďalej uvádza, že v ustanovení § 150 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sa uvádzajú dôvody hodné osobitného zreteľa skôr vo všeobecnej rovine s tým, že ustálenie konkrétnych dôvodov hodných osobitného zreteľa je vecou posúdenia súdu v tom-ktorom prípade. Napriek tomu je napríklad v tomto ustanovení konkretizované, že dôvodom hodným osobitného zreteľa je aj okolnosť, či úspešný účastník konania uviedol skutočnosti a dôkazy pri prvom úkone, ktorý mu patrí. Naproti tomu ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku sa javí byť odlišnej povahy v tom zmysle, že sa tu definuje konkrétny dôvod nepriznania, resp. zníženia náhrady trov. Tento dôvod spočíva v tom, že trovy konania sú v drobných sporoch neprimerané voči pohľadávke. Zákon teda v tomto prípade označuje za dôvod moderácie (zmiernenia) výšky náhrady trov neprimeranosť výšky týchto trov. Z pohľadu ústavného súdu treba považovať za rozhodujúce, že pohľadávka uplatňovaná pred všeobecným súdom (6,64 €) je niekoľkonásobne nižšia ako sťažovateľkou uplatňovaná výška náhrady trov konania (48,46 €). Ide o tak výrazný nepomer medzi uplatňovanou pohľadávkou a výškou náhrady trov, ktorý bez ohľadu na ďalšie faktory robí stanovisko krajského súdu dostatočne presvedčivým.

19. Pre úplnosť možno ešte uviesť, že ustanovenie § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku je ustanovením s tzv. relatívne neurčitou hypotézou ponechávajúcou na zvážení súdu, či trovy konania sú voči uplatnenej pohľadáвке neprimerané, resp. čo vôbec pod neprimeranosťou treba rozumieť. Ide teda o také ustanovenie, ktoré dáva

relatívne široké medze pre sudcovské uváženie, resp. sudcovský zmysel pre spravodlivosť. Ako na to ústavný súd už poukázal, neprimeranosť výšky trov konania v porovnaní s výškou pohľadávky uplatňovanej v spore vo veci samej je v predmetnom prípade natoľko markantná, že ústavný súd nevidí dôvod na to, aby zasiahol do voľného uváženia krajského súdu, ktoré rozhodne nevybočuje so zákonom ustanoveného rámca vyplývajúceho z ustanovenia § 150 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (pozri aj II. ÚS 577/2013). Treba tiež dodať, že hoci nepochybne bolo vecou slobodnej vôle sťažovateľky rozhodnúť sa, že viaceré nároky uplatňované proti rovnakému subjektu na základe rovnakých skutkových okolností uplatní vo viacerých samostatných žalobách, zároveň musí sťažovateľka znášať v súvislosti s náhradou trov konania prípadné možné následky vyplývajúce z takéhoto jej postupu vedúceho k uplatňovaniu drobných nárokov v zmysle § 200ea ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku.

20. Napokon k namietanej odlišnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd uvádza, že mu zásadne neprislúcha zjednocovať *in abstracto* judikatúru všeobecných súdov, a suplovať tak právomoc, ktorá je podľa § 8 ods. 3 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zverená práve najvyššiemu súdu.

21. Porušenie práva podľa čl. 1 listiny videla sťažovateľka len v arbitrárnosti záverov napadnutého uznesenia krajského súdu, a preto ústavný súd s poukazom na už uvedené dodáva, že keďže pri predbežnom prerokovaní sťažnosti nezistil nič, čo by mohlo signalizovať porušenie základného práva podľa čl. 36 ods. 1 listiny, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, nie je daný dôvod pre iný záver ani vo vzťahu k namietanému porušeniu čl. 1 listiny.

22. O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti v zmysle judikatúry ústavného súdu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánom štátu (súdu) nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označila sťažovateľka, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi namietaným rozhodnutím a základným právom alebo slobodou, ktorých porušenie sa namietalo, alebo z iných

dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno preto považovať tú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistí možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, ktorej reálnosť by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05). O taký prípad išlo aj v prerokovávanej veci, preto ústavný súd považuje sťažnosť z už uvedených dôvodov za zjavne neopodstatnenú.

23. Vzhľadom na uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

24. Keďže sťažnosť bola odmietnutá pre jej zjavnú neopodstatnenosť, ústavný nerozhodoval o ďalších návrhoch sťažovateľky, ktoré sú viazané na skutočnosť, že sťažnosti bude vyhovené.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. marca 2014